

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen soveltamisohjeet Pohjois-Savon hyvinvointialueella 1.6.2024 alkaen

Sisällysluettelo

1 Oikeus toimeentulotukeen, toimeentulotuen tarkoitus ja menettely toimeentulotukiasioissa	3
2 Toimeentulotuen hakemiseen ja käsittelyyn liittyviä yleisiä periaatteita	3
2.1 Henkilöllisyyden todistaminen	3
2.2 Toimeentulotuen hakija	3
2.3 Laskelman laatiminen	3
2.4 Tarpeenmukainen selvitystyö tilanteesta	4
2.5 Tietojen tarkastaminen.....	4
2.6 Päätöksen tiedoksianto.....	4
3 Asiakastiedot	4
4 Täydentävän toimeentulotuen hakeminen ja käsittely	4
5 Täydentävän toimeentulotuen menot (ToTuL 7 c §)	5
5.1 Edunvalvontamenot	5
5.2 Erityisruokavaliosta johtuvat menot.....	6
5.3 Hautauskustannukset	6
5.3.1 Hautaustoimiston kustannukset	6
5.3.2 Seurakunnan kustannukset.....	6
5.3.3 Välttämättömät asiakirjakustannukset	6
5.3.4 Hautausavustuksen käsittely	6
5.4 Kodin hankinnat ja lastentarvikkeet.....	7
5.5 Lasten harrastusmenot ja muut hankinnat	8
5.6 Asumispalvelujen ateriamaksut	9
5.7 Pääsykoe-, opiskelu- ja ylioppilaskirjoituskustannukset sekä ylioppilaskunnan jäsenmaksu	9
5.8 Perhejuhlat ja hautajaisiin osallistuminen.....	10
5.9 Terveystuettomenot	10
5.10 Tuettujen lomien omavastuuosuudet ja matkakustannukset.....	10
5.11 Vaatemeno	10
6 Ehkäisevä toimeentulotuki	11

1 Oikeus toimeentulotukeen, toimeentulotuen tarkoitus ja menettely toimeentulotukiasioissa

Toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on henkilön tai perheen toimeentulon turvaaminen ja itsenäisen selviytymisen edistäminen. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta vähintään välttämätön toimeentulo. Toimeentulotuen tarve selvitetään ja arvioidaan yksilö- ja perhekohtaisen taloudellisen ja sosiaalisen tilanteen perusteella.

Toimeentulotukilaissa (ToTuL, 1412/1997) säädetään toimeentulotuen määräytymisestä, rakenteesta, käsittelyvastuista, toimeentulotuen laskemisesta, toimeentulotukihakemusten käsittelyssä huomioon otettavista seikoista sekä takaisinperinnästä.

Tässä soveltamisohjeessa esitetyt ohjeet on tarkoitettu täydentämään ja tarkentamaan toimeentulotukilakia täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osalta. Ohjeiden tarkoitus on varmentaa, että kaikkia alueen asukkaita kohdellaan yhdenvertaisesti päätöksenteossa.

2 Toimeentulotuen hakemiseen ja käsittelyyn liittyviä yleisiä periaatteita

2.1 Henkilöllisyyden todistaminen

Uuden asiakkaan on todistettava henkilöllisyytensä esittämällä henkilöllisyystodistus tai passi. Ulkomaalaisen henkilön passi ja muut matkustusasiakirjat sekä oleskelulupa tarkistetaan hänen henkilöllisyytensä toteamiseksi sekä sen arvioimiseksi, onko hakijalla oikeutta toimeentulotukeen Suomessa.

2.2 Toimeentulotuen hakija

Toimeentulotuki on perhekohtainen etuus. Perheellä tarkoitetaan yhteistaloudessa asuvia vanhempia, vanhemman alaikäistä lasta, aviopuolisoita sekä kahta henkilöä, jotka elävät avioliitonomaisissa olosuhteissa. Perheen puolesta hakemuksen voi tehdä kumpi tahansa perheen vanhemmista/aikuisista.

Vajaavaltaisen puhevaltaa käyttää huoltaja tai edunvalvoja tai hänen puolestaan asioi hänestä huolta pitävä henkilö.

Toimeentulotuen hakemiseen liittyvissä asioissa voi asioida valtakirjalla.

2.3 Laskelman laatiminen

Mikäli toimeentulotuen hakijalla on Kansaneläkelaitoksen (Kela) tekemän perustoimeentulotukilaskelman perusteella oikeus perustoimeentulotukeen, ei täydentävän toimeentulotuen laskelmaa tehdä erikseen ilman erityistä syytä. Mikäli Kelan perustoimeentulotuen laskelma on ylijäämäinen, siirretään tuloylijäämä pääsääntöisesti samalla ajalle tehtävään täydentävän toimeentulotuen laskelmaan tuloksi.

2.4 Tarpeenmukainen selvitystyö tilanteesta

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätös ei perustu pelkästään laskelmiin, vaan siihen voi liittyä sosiaalityön tai sosiaaliohjauksen tarpeenmukainen selvitystyö hakijan ja hänen perheensä olosuhteista, tuen tarpeista ja eri toimenpiteistä omatoimisen suoriutumisen, toimintakyvyn ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi.

Ehkäisevä toimeentulotuki on ensisijaisesti suunnitelmallisen sosiaalityön väline. Näin ollen tukea hakeville henkilöille laaditaan tarpeenmukaisesti riittävän laaja sosiaalihuoltolain mukainen taloudellisen tilanteen selvitys, palvelutarpeen arviointi sekä siihen perustuva asiakassuunnitelma toimenpiteineen.

2.5 Tietojen tarkastaminen

Toimeentulotukihakemuksen käsittelijällä on oikeus tarkistaa salassa pidettäviä tietoja sähköisesti viranomaistitse ilman asiakkaan suostumusta. Näitä tietoja ovat esimerkiksi Kelan perustoimeentulotukea tai muita etuuksia koskevat tiedot sekä verotoimiston vahvistetut verotustiedot. Verottaja ei kuitenkaan ilmoita varallisuustietoja eikä veronpalautuksen ulosmittaamista, nämä tiedot asiakkaan tulee tarvittaessa toimittaa itse. Puutteellinen hakemus viivästyttää asian käsittelyä tai hakemus voidaan hylätä tarvittavien tietojen puuttumisen vuoksi.

2.6 Päätöksen tiedoksianto

Toimeentulotukipäätös muutoksenhakuohjeineen annetaan hakijalle tiedoksi välittömästi toimeentulotukiratkaisun jälkeen. Edunvalvonnan asiakkaiden päätökset lähetetään sekä edunvalvojalle että hänen edustamalleen päämiehelle. Vankien toimeentulopäätökset lähetetään vankilan sosiaalityöntekijän välityksellä hakijalle.

3 Asiakastiedot

Asiakkaan tiedot kirjataan Pohjois-Savon hyvinvointialueella käytössä oleviin sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmiin. Asiakkaan on ilmoitettava muutoksista henkilö-, perhe-, osoite- ja pankkiyhteystiedoissaan. Asiakkaalla on oikeus tarkistaa ja pyytää kirjallisesti itseään koskevat tiedot edellä mainituista järjestelmistä tulostettavalle otteelle maksutta kerran kalenterivuodessa.

4 Täydentävän toimeentulotuen hakeminen ja käsittely

Toimeentulotukihakemus tehdään Kansaneläkelaitokselle, jonka tulee tehdä hakemuksen perusteella päätös perustoimeentulotuesta. Mikäli asiakas on esittänyt hakemuksessaan täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen menoja, siirtää Kela niiden osalta hakemuksen asiakkaan pyynnöstä hyvinvointialueen käsiteltäväksi käsiteltyään ensin perustoimeentulotuen. Asiakas voi myös tarvittaessa tehdä hakemuksen täydentävästä tai ehkäisevästä toimeentulotuesta suoraan hyvinvointialueelle, mikäli hän on saanut Kelalta vastaavalle ajalle päätöksen perustoimeentulotuesta.

Täydentävää toimeentulotukea haetaan täydentävän toimeentulotuen hakemuslomakkeella. Lomakkeeseen hakijan tulee kirjata mahdollisimman tarkasti perusteluineen, mihin tukea haetaan. Hakemukseen on liitettävä olennaiset liitteet, kuten tositteet esitetyistä kustannuksista tai tarvittavat asiantuntijalausunnat erityisistä tarpeista johtuvista menoista. Mikäli hakemus on puutteellinen, tulee viranhaltijan tehdä kirjallinen lisäselvityspyyntö ja asettaa lisäselvitysten toimittamiselle tilanteeseen nähden kohtuullinen määräaika, kuitenkin vähintään 14 vrk.

Täydentävän toimeentulotuen hakemusta käsiteltäessä tulee aina tarkastaa, että asiakkaalla on vastaavalle ajalle voimassa oleva perustoimeentulotuen päätös Kansaneläkelaitokselta. Mikäli hakijalla ei ole vastaavalle ajalle voimassa olevaa perustoimeentulotukipäätöstä, tulee asiakasta ohjata hakemaan perustoimeentulotuki ennen täydentävän toimeentulotuen ratkaisemista. Mikäli perustoimeentulotuen laskelma on ylijäämäinen, huomioidaan se pääsääntöisesti tulona täydentävän toimeentulotuen laskelmassa.

5 Täydentävän toimeentulotuen menot (ToTuL 7 c §)

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista tai vaikeaa sairautta sekä lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

Täydentävää toimeentulotukea voidaan toimeentulotukilain 7 c §:n mukaan myöntää silloin, kun hakijalla tai perheellä on säännöksessä tarkoitettuja erityismenoja, ja pelkän perustoimeentulotuen myöntäminen ei riitä turvaamaan asiakkaan toimeentuloa toimeentulotukilaissa tarkoitetulla tavalla.

Täydentävän toimeentulotuen tarve arvioidaan hyvinvointialueella asiakaskohtaisesti asiakkaalle tehdyn laskelman ja asiakkaan kokonaistilanteen perusteella. Menon, johon täydentävää toimeentulotukea haetaan, ei tarvitse sinänsä olla erityinen, vaan tarve arvioidaan toimeentulotuen hakijan tai perheen tilanteen nojalla. Asiakkaan on esitettävä riittävä selvitys tilanteestaan ja erityismenon tarpeesta.

Täydentävässä toimeentulotuessa ei ole suljettu pois mitään menolajia, vaan hyvinvointialue harkitsee tapauskohtaisesti, onko jokin meno henkilön tai perheen toimeentulon turvaamiseksi, itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tai pitkäaikaisasiakkaiden sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi tarpeellinen.

5.1 Edunvalvontamenot

Edunvalvontapalkkio, lupa-asioiden käsittelymaksut ja maistraatin tilintarkastusmaksut voidaan huomioida eräpäivän mukaisesti täydentävän toimeentulotuen menoina. Mikäli eräpäivän mukaisen tarkasteluukauden perustoimeentulotuki on ylijäämäinen, huomioidaan ylijäämä tulona täydentävää toimeentulotukea käsiteltäessä.

5.2 Erityisruokavaliosta johtuvat menot

Ravintomenot sisältyvät perusosalla katettaviin menoihin (49 % perusosan määrästä). Täydentävän toimeentulotuen menona voidaan huomioida erityisruokavaliosta (esim. gluteeniton) aiheutuvia menoja, mikäli niitä ei korvata muulla tavalla, ja niiden peruste on lääketieteellinen. Ravintomenoista ja erityisruokavalion tarpeellisuudesta on esitettävä julkisen terveydenhuollon ammattihenkilön laatima selvitys. Erityisruokavaliosta johtuvia kuluja voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona aikuiselle 60 €/kk ja lapselle 35 €/kk.

5.3 Hautauskustannukset

Hautausavustushakemus on tehtävä kirjallisesti liitteineen. Tarvittavat liitteet ovat eritelty hautausavustushakemuksessa.

Mikäli perustoimeentulotukea on syytä tarkastella ennen hautausavustushakemuksen käsittelyä, tulee kuolinpesän hoitajaa ohjata hakemaan perustoimeentulotukea Kelalta. Tästä menettelystä voidaan poiketa, mikäli se katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi. Jos omaiset ovat hoitaneet hautauksen, voi hautausavustusta hakea takautuvasti.

5.3.1 Hautaustoimiston kustannukset

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida hautaustoimiston menoja enintään:

- arkkuhautaus (arkku, vainajan vaatetus, kuljetus ja apumies) 800 €
- uurna + 100 €

Lisäkustannuksina voivat olla välttämättömät kuljetusmaksut (esimerkiksi mahdollisesta tuhkaamisesta aiheutuvat kuljetuskulut tai matkat siunauskappelille tai hautausmaalle hyvinvointialueen sisällä) 1,50 €/km, kantajia tarpeen mukaan 44 €/kantaja sekä vainajan koon mukaan suurempi arkku +140 €. Jos hautaus toimitetaan hyvinvointialueen ulkopuolella, vastaavat omaiset kuljetuskustannuksista. Omaiset valitsevat aina itse hautaustoimiston.

5.3.2 Seurakunnan kustannukset

Seurakunnan kulut voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona tosiasiallisten kustannusten mukaan lukuun ottamatta muistotilaisuuden järjestämistä. Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida menoina myös hautapaikan lunastusmaksu ja hautaoikeuden pidennysmaksu.

5.3.3 Välttämättömät asiakirjakustannukset

Välttämättömät asiakirjakustannukset (esimerkiksi virkatodistus) voidaan ottaa menona huomioon hautausavustuksen laskelmalla.

5.3.4 Hautausavustuksen käsittely

Hautausavustuksen käsittelemistä varten tulee toimittaa perukirja ja muut hautausavustushakemuksessa esitetyt liitteet. Varattomalle kuolinpesälle voidaan myöntää toimeentulotukea välttämättömiin hautauskustannuksiin kokonaan tai osittain. Mikäli kuolinpesällä on varoja, otetaan ne huomioon hautausavustusta määrättäessä. Myös lesken

tulot ja varat huomioidaan.

Kuolinajankohtana maksamattomiin ja myöhemmin erääntyviin laskuihin ei myönnetä toimeentulotukea, vaan ne jäävät kuolinpesälle maksettavaksi, tai mikäli kuolinpesä on varaton, kuolinpesän veloiksi. Jos vainajalla on ollut realisoitavaa varallisuutta, voidaan hakemus hautausmenoihin hylätä varallisuuden perusteella. Omaiset ovat vastuussa sopimistaan menoista, mutta eivät vainajan veloista.

Mikäli perustoimeentulotuki on käsitelty, huomioidaan mahdollinen perustoimeentulotuen normiylijäämä hautausavustuslaskelmassa tulona ja menona hautaustoimiston ja seurakunnan välttämättömät menot yllä olevan enimmäismäärän mukaisesti.

Pääsääntöisesti toimeentulotuki myönnetään maksusitoumuksena ja maksetaan suoraan laskuttajalle.

Avustus voidaan myöntää tarvittaessa ennen kuin perukirja on käytettävissä. Tällöin tulona huomioidaan vainajan kuolinpäivän rahavarat ja tehdään perintä mahdollisista kuolinpesän varoista. Mikäli perustoimeentulotuen hakeminen katsotaan ilmeisen tarpeettomaksi, toimeentulotukilaskelmaan otetaan menoksi hautaustoimiston ja seurakunnan (hautausmaan ylläpitäjänä) menot ja tuloksi kuolinpäivän tilin saldo pankin antamasta pankkitilin korko- ja saldotodistuksesta sekä kuolinpesän varat ja mahdollisesti myöhemmin maksettavat eläkkeet ja muut tulot. Vainajan tuloja ei huomioida laskelmassa, mikäli ne sisältyvät kuolinpäivän tilisaldoon.

Jos vainaja oli avioliitossa, ohjataan ensisijaisesti hakemaan perustoimeentulotukea Kelalta, jonka jälkeen ratkaistaan täydentävä toimeentulotuki siten, että huomioidaan mahdollinen perustoimeentulotuen normiylijäämä laskelmassa tulona ja menona hautaustoimiston ja seurakunnan menot yllä olevan enimmäismäärän mukaan.

Muistotilaisuuden, muistomerkin ja lehti-ilmoituksen menoihin ei myönnetä hautausavustusta. Kuolinpesänhoitaja huolehtii mahdollisen asunnon tyhjentämisestä sekä muista toimenpiteistä. Perunkirjoituksen voi tarvittaessa toimittaa oikeusaputoimisto.

5.4 Kodin hankinnat ja lastentarvikkeet

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida välttämättömään koti-irtaimistoon tai rikkoutuneisiin kodinkoneisiin liittyviä menoja erityisin perustein, etenkin esimerkiksi pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden perusteella. Hakijan tulee aina esittää listaus välttämättömistä hankinnoista. Muutto ei sinänsä oikeuta kodin hankintoihin toimeentulotuella. Yksittäiset, kustannuksiltaan vähäiset kodin hankinnat sisältyvät pääsääntöisesti perustoimeentulotuen perusosaan.

Itsenäiseen asumiseen muuttaville nuorille ei pääsääntöisesti myönnetä kodinperustamiskuluja, vaan heidän oletetaan saavan välttämättömän perusvarustuksen kotoa. Myös avioerotilanteissa välttämätön perusvarustus katsotaan pääsääntöisesti saatavan yhteisestä kodista. Mikäli tämä ei ole tosiasiallisesti mahdollista, voidaan avustusta myöntää välttämättömiin kodinhankintoihin.

Kohtuulliset, suurempien kalusteiden tai kodinkoneiden kuljetuskustannukset voidaan huomioida, mikäli hakijalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta saada kalusteita kotiinsa kuljetetuksi.

Täydentävässä toimeentulotuessa voidaan huomioida kodinhankintoihin liittyviä menoja enintään:

- astiat, valaisimet, vuodevaatteet, kodin tekstiilit ym. yhteensä 100 €
- parisänky ja patja 240 €
- sänky ja patja tai runkopatja 150 €
- patja 50 €
- pöytä ja tuolit 150 €
- koululaisen pöytä, tuoli ja valaisin yhteensä 90 €
- lasten syöttötuoli 35 €
- lastensänky 85 € (pääsääntöisesti alle kouluikäiset lapset)
- pinnasänky 50 €
- rattaat 130 €
- kaksosten yhdistelmävaunut 400 €
- yhdistelmävaunut 300 €
- turvakaukalo 80 € (perhettä voidaan avustaa kertaluonteisesti)
- turvaistuin 80 €
- jääkaappi (ellei sisälly keittiön kalustukseen) 150 €
- pesukone (jos taloyhtiössä ei ole pesutupaa) 300 € + kohtuulliset asennuskustannukset
- pölynimuri 70 €

Täydentävänä toimeentulotukena myönnettäviin syntyvän lapsen tarvikkeisiin voidaan tukea myöntää aikaisintaan kaksi kuukautta ennen laskettua aikaa.

5.5 Lasten harrastusmenot ja muut hankinnat

Vähäiset lasten harrastusmenot sisältyvät tavallisesti perustoimeentulotuen lasten perusosalla katettaviin menoihin. Tarvittavien harrastusvälineiden hankkiminen tai muiden kustannusten maksaminen ei kuitenkaan ole aina perusosan puitteissa mahdollista.

Pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden perusteella voidaan perheelle huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona lasten välinehankintoihin enintään seuraavasti:

- suksipaketti 100 €
- luistimet 50 €
- polkupyörä:
  - alle 7-vuotiaat 70 €
  - 7–12-vuotiaat 150 €
  - 13–17-vuotiaat 200 €
- pyöräilykypärä tai luistelukypärä 20 €

Polkupyörä voidaan huomioida menona korkeintaan kerran ikäryhmässään. Jos pyörään on aiemmin myönnetty täydentävää toimeentulotukea vanhemmalle sisarukselle, oletetaan sen siirtyvän nuoremmalle. Pyörän rikkoutuminen tai joutuminen varastetuksi ei ole välttämättä

peruste uuden myöntämiseksi. Tästä voidaan kuitenkin poiketa, mikäli pyörän korjaaminen on kannattamatonta tai korjauskulut tulisivat uuden pyörän hankintaa kalliimmiksi. Myös korvauksen saaminen mahdollisesta kotivakuutuksesta tulee selvittää ennen käsittelyä.

Muita harrastuskuluja voidaan huomioida täydentävän toimeentulotuen menona korkeintaan 400 €/lapsi/vuosi. Harrastusmenoja voivat olla mm. harrastusvälineet ja -varusteet sekä kausi- ja osallistumismaksut.

5.6 Asumispalvelujen ateriamaksut

Lähtökohtaisesti pysyvässä toimeentulotuen tarpeessa olevan henkilön asiakasmaksuja tulee alentaa tai jättää perimättä siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Toimeentulotukeen nähden ensisijaista on hakea asiakasmaksujen alentamista tai perimättä jättämistä.

Asumispalvelujen ateriamaksut voivat ylittää toimeentulotuen perusosaan laskennallisesti sisältyvän ravintomenojen osuuden (49 % perusosasta), joten ravintomenot ovat näissä tilanteissa keskimääräistä suuremmat. Perusosan ravintomenojen ylittävä osa ateriamaksusta voidaan ottaa huomioon asiakkaan erityisistä tarpeista ja olosuhteista johtuvana täydentävän toimeentulotuen menona.

Asumispalvelujen ateriamaksuja käsiteltäessä tarkastellaan perustoimeentulotuen määräytymistä ja asiakkaan todellisia tuloja ja menoja. Perustoimeentulotuen normiylijäämä on mahdollista siirtää täydentävän toimeentulotuen laskelmaan, mikäli asiakkaalla ei ole erityisestä tarpeesta tai olosuhteesta johtuvia menoja, joita perustoimeentulotukilaskelmassa ei ole menona huomioitu. Ateriamaksusta huomioidaan laskelmaan toimeentulotuen perusosaan kuuluvan ravintomenon (49 % perusosasta) ylimenevä osuus ja myönnetään avustus täydentävänä toimeentulotukena. Mikäli asiakkaan menot vaihtelevat, tarkastellaan täydentävän toimeentulotuen myöntämistä ateriamaksuun kuukausittain.

5.7 Pääsykoe-, opiskelu- ja ylioppilaskirjoituskustannukset sekä ylioppilaskunnan jäsenmaksu

Pääsykoemaksut ammatteihin johtavaan koulutukseen voidaan ottaa menona huomioon täydentävässä toimeentulotuessa enintään kolme kertaa vuodessa. Pääsykoemaksut huomioidaan menona hakijoille, joilla ei ole ammatillista koulutusta tai joille uudelleen kouluttautuminen on tarpeen työllistymisen edistämiseksi. Pääsykoemaksun lisäksi voidaan huomioida matkakustannukset pääsykokeisiin halvimmalla matkustustavan mukaisina. Mahdollisia yöpymiskuluja ei huomioida.

Tutkinnon suorittamisen kannalta välttämättömiin, oppilaitoksen vaatimiin oppikirjoihin, työvälineisiin ja varusteisiin voidaan tarveharkinnan perusteella huomioida täydentävää toimeentulotukea enintään 150 €/lukukausi niille opiskelijoille, jotka eivät saa korvausta opiskeluvälineisiin muuta kautta. Vaihtoehtoisesti voidaan huomioida 300 €/lukuvuosi kerralla, mikäli kertahankinnat ovat välttämättömiä tehdä lukukauden alkaessa. Mahdollinen Kansaneläkelaitoksen maksama oppimateriaalilisä huomioidaan tuloksi sille kuukaudelle, jolle opiskelutarvikehakemus on tehty. Mikäli Kelan perustoimeentulotuen laskema on ylijäämäinen, huomioidaan ylijäämä tuloksi täydentävän toimeentulotuen laskelmassa. Niille opiskelijoille, jotka saavat oppimateriaalit ja tarvikkeet kulutta oppivelvollisuuslain (30.12.2020/1214) perusteella, ei huomioida opiskeluun liittyviä kuluja menoksi.

Mikäli tietokone on opinnoissa välttämätön, eikä opiskelija voi saada muuta ensisijaista rahoitusta hankintaan, voidaan täydentävässä toimeentulotuessa huomioida ammattiin johtavassa koulutuksessa opiskelevalle enintään 350 € hankinnasta aiheutuviin kustannuksiin. Tarvittaessa tietokoneen välttämättömyydestä opinnoissa voidaan pyytää oppilaitoksen selvitys.

Ylioppilaskirjoitusmaksut voidaan ottaa huomioon täydentävässä toimeentulotuessa menona.

Ylioppilaskunnan jäsenmaksu ilman terveydenhuoltomaksua voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona maksun erääntymiskaudena. Terveydenhuoltomaksu on perustoimeentulotukeen kuuluva menoerä, jonka käsittelystä vastaa Kansaneläkelaitos.

5.8 Perhejuhlat ja hautajaisiin osallistuminen

Perhejuhlien (mm. ristiäiset, rippijuhla tai siihen rinnastettava juhla, valmistujaisjuhla, häät) järjestämiseen voidaan pitkään toimeentulotuen varassa eläneelle henkilölle tai perheelle huomioida menona täydentävässä toimeentulotuessa 100 €. Syntymäpäivien järjestämistä varten ei myönnetä toimeentulotukea.

Lähiomaisen (esim. puoliso, vanhemmat, isovanhemmat, sisarukset, lapset, lapsenlapset) hautajaisiin osallistumista varten voidaan täydentävässä toimeentulotuessa huomioida kukkavihkoon tai vastaavaan vainajan muistamisen hankintaan 50 €.

5.9 Terveydenhuoltomenot

Terveydenhuoltomenot kuuluvat perustoimeentulotukeen ja näin ollen Kansaneläkelaitoksen käsiteltäväksi.

Toimeentulotuen hakijan edellytetään käyttävän julkisen terveydenhuollon palveluja. Harkinnanvarainen toimeentulotuki ei ole tarkoitettu sellaisten terveydenhuollon menojen maksamiseen, jotka kuuluvat hyvinvointialueen järjestämisvastuulle terveydenhuoltolain nojalla.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksena korvattavan yksityisen psykoterapian tutustumiskäyntimaksut ennen psykoterapian aloittamista voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona. Lisäksi yksityisen psykoterapian jatkumisen edellyttämä erikoislääkärin lausuntopalkkio voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona hoidon jatkumisen turvaamiseksi

5.10 Tuettujen lomien omavastuuosuudet ja matkakustannukset

Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaalle tai toistuvaisasiakkaalle voidaan tuettujen lomien omavastuuosuudet ja matkakulut huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona laskua tai lomapäätöstä vastaan. Matkakulut huomioidaan edullisimman matkustustavan mukaisesti.

5.11 Vaatemenot

Vaatteiden hankinnan ja niiden huollon katsotaan sisältyvän perusosaan.

Tavanomaista suuremmat vaatemenot voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden ja hakijan erityisen olosuhteen perusteella. Hakijan tulee esittää erityiset terveydelliset tai muut erityiset syyt ja perusteet normaalista poikkeaviin vaate- ja jalkinehankintoihin sekä tarvittaessa tarvettaan tukevat asiantuntijalausunnat. Vaate- ja jalkinehankinnat voidaan huomioida menona tarveharkintaan perustuen kohtuullisilta osin joko kokonaan tai osittain.

Raskausaikana tarvittavaan, normaalista poikkeavaan vaatetukseen voidaan täydentävässä toimeentulotuessa huomioida vaatehankintoja harkinnalla erityisestä syystä. Romaninaisen hameeseen voidaan huomioida täydentävässä toimeentulotuessa menona 500 € kahden vuoden välein. Muut romaniväestön vaatehankinnat sisältyvät perusosaan.

6 Ehkäisevä toimeentulotuki

Ehkäisevää toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti kertaluonteisesti, jos hakijan olosuhteet pysyvät ennallaan. Hakemuksen sekä hakijan ja hänen perheensä tilanteen selvittelyn perusteella harkitaan, millä tavoin henkilön tai perheen sosiaalista suoriutumiskykyä edistetään niin, että myönteiset vaikutukset olisivat kestäviä ja pitkäaikaisia. Ehkäisevän toimeentulotuen myöntämiseen liittyy aina tarpeenmukainen selvitystyö hakijan ja hänen perheensä olosuhteista, tuen tarpeista ja eri toimenpiteistä omatoimisen suoriutumisen, toimintakyvyn ja taloudellisen tilanteen parantamiseksi. Tuen myöntäminen edellyttää suunnitelmallista työskentelyä ja suunnitelman kirjaamista. Se on väline akuuteissa kriisitilanteissa auttamiseen ja on tarkoitettu lyhytaikaiseksi avuksi.

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Ehkäisevää tukea voidaan myöntää myös tilanteissa, joissa henkilöllä tai perheellä ei toimeentulotukilaskelman perusteella ole oikeutta perus- tai täydentävään toimeentulotukeen.

Toimeentulotuesta annetun lain 8 §:n mukaisesti ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää esimerkiksi

- tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin
- asumisen turvaamiseksi
- ylivelkaantumiseen tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi
- muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevän toimeentulotuen riittävän varhaisella käytöllä voidaan auttaa selviytymään odotettavissa olevista toimeentulo-ongelmista, pyrkiä parantamaan asiakkaan kuntoutumista sekä edellytyksiä itse kohentaa sosiaalisia ja taloudellisia olosuhteitaan; parhaimmillaan välttämään varsinaisen toimeentulotuen tarve. Tavoitteena on erityisesti vähentää ylisukupolvista köyhyyttä sekä edistää yhdenvertaisuutta ja osallistumista.

Ehkäisevää toimeentulotukea ei peritä takaisin.